

Nur-Mubarek Mısır İslam Kültürü Üniversitesi'nin "8D02202 – Din Bilimi" doktora eğitim programı öğrencisi Jaksybayeva Anar Kanatkyzy'nın "**Kazakistan'da İslam'a Geçiş Sürecinin Dini Analizi (Almatı şehri ve Almatı bölgesi örnekleri üzerine)**" başlıklı doktora tezi için hazırladığı felsefe doktoru (Ph.D) unvanını almak üzere sunduğu teze yabancı bilimsel danışmanın

GÖRÜŞÜ

Jaksybayeva Anar Kanatkyzy'nın "Kazakistan'da İslam'a Geçiş Sürecinin Dini Analizi (Almatı şehri ve Almatı bölgesi örnekleri üzerine)" başlıklı doktora tezinde dini dönüşüm (ihtida) süreci kapsamlı bir şekilde ele alınmıştır. Tezde, çağdaş sosyal-beşeri bilimlerde yerleşmiş olan dini dönüşümün kavramsal temelleri ve yaklaşımları değerlendirilmiş; bu sürecin tarihi, kültürel ve sosyal boyutları ile bağlamı belirlenmiştir. Dini dönüşüm üzerine çalışma yapmış yabancı ve yerli bilim insanlarının görüşleri, metodolojik yaklaşımları detaylı ve eleştirel bir şekilde incelenmiştir. Anar Kanatkyzy, İslam'daki dönüşüm sürecini analiz ederken, İslam bünyesinde yerleşmiş kategorileri etkili bir şekilde kullanarak, dini dönüşüm olgusunun anlaşılma ve analiz edilme kapsamını genişletmiştir.

Araştırmacı, Kazakistan'daki dini dönüşüm süreçlerinin tarihî-sosyal dönemlerine değinerek, bu dönemlere özgü özellikleri ve kendine has nitelikleri ortaya koymaktadır.

Tez çalışmasının özünü oluşturan üçüncü bölüm, derin ve kapsamlı deneysel verilere dayalı olarak, ülkede İslam dinini kabul eden bireylerin dinî dünya görüşleri, değer-yönelimli sosyal tutumları, yeni bir sosyal ortama uyum sağlamaları ve kimliklerinde meydana gelen değişiklikleri incelemeye adanmıştır. Bu bölümde araştırmacı, dini dönüşümün teorik ve pratik yönlerini bir arada ele almaktadır. Alan araştırmasına dayalı antropolojik ve sosyal gözlemler, mülakatlar, anket çalışmaları, arşiv belgeleri ve istatistiksel verilerin geniş kapsamlı kullanımı, araştırmanın ampirik ve teorik önemini artırmaktadır.

Çalışma, Kazakistan Cumhuriyeti'nde Rus ve Kore asıllı bire Hristiyanların İslam'a geçişlerini etkileyen başlıca faktörleri ortaya koymaktadır. Bunlardan biri, bireylerin dinî-manevî arayışlarıdır. Ankete katılanların %69,23'ü uzun bir dinî veya manevî arayış sürecinden sonra İslam'a geçtiklerini belirtmiştir. "İslam'ı kabul etmenize tam olarak ne etkili oldu?" sorusuna verilen cevapların %46,15'i, "Tanrı'yı tanımak ve kutsal Kur'an ile hadisleri okumamın ardından bu kararı aldım" şeklindedir. İslam'ı kabul etmelerine etki eden diğer bir faktör ise evlilik olmuştur. Ankete katılanların %42,31'i, İslam'ı kabul etmelerindeki temel nedenlerden birinin "evlilik ve arkadaşlarının etkisi" olduğunu ifade etmiştir.

Araştırmanın sonuçları, Kazakistan'daki diaspora temsilcilerinin İslam'a geçiş süreçlerinin yavaş bir hızla da olsa gerçekleştiğini göstermektedir. Bu durum, bir yandan Kazakistan vatandaşlarının dini inanç ve ibadet özgürlüğünü garanti altına alan hukuki normların etkin bir şekilde uygulanması ve kimsenin dini tercihlerine baskı yapılmasına izin verilmemesiyle, diğer yandan ise halkın dini değerlere yönelmesiyle ilişkilidir. Dini değişiklikten sonra vatandaşların günlük yaşamlarında herhangi bir zorlukla karşılaşmamış olmaları, laik bir devlet ve çoğulcu bir toplum için önemli bir başarıdır. Bu, Kazak toplumu için büyük bir öneme sahiptir, zira halkın %70'ten fazlasının kendisini İslam dini mensubu olarak tanımladığı bir ülkede farklı milletler, dinler ve mezheplerin barış içinde bir arada yaşaması, Kazakistan'ın istikrarının temel güvencesidir. Bu, Kazakistan devletinin din alanındaki politikası açısından değerli bir başarı olarak nitelendirilebilir.

Araştırma, doktora tezlerine özgü metodolojiye uygun şekilde hazırlanmıştır. Tezin bölümleri ve alt bölümleri arasında mantıksal bir bağlantı korunmuş, çalışmanın içeriği eksiksiz bir şekilde sunulmuş ve dil kullanımı sade, akıcı ve anlaşılır olmuştur. Jaksybayeva Anar Kanatkyzy'nın "Kazakistan'da İslam'a Geçiş Sürecinin Dini Analizi (Almatı şehri ve Almatı bölgesi örnekleri üzerine)" başlıklı araştırma çalışmasını, doktora tezi standartlarına uygun, bilimsel tutarlılık taşıyan ve tamamlanmış bir çalışma olarak değerlendiriyorum.

Yukarıda dile getirdiğim görüşler ve sunulan veriler ışığında, çalışmanın yazarı Anar Jaksybayeva'nın "8D02202-Din Bilimi" eğitim programı kapsamında felsefe doktoru (Ph.D) unvanına layık olduğu kanaatindeyim.

Yabancı bilimsel danışman:

Prof. Dr. Seyfettin Erşahin
(Ankara Üniversitesi, Ankara, Türkiye)

Нұр-Мұбарак Египет ислам мәдениеті университетінің «8D02202-Дінтану» білім беру бағдарламасының Ph.D докторанты Жаксыбаева Анар Қанатқызының «Қазақстандағы исламға конверсиялану үдерісіне дінтанулық талдау (Алматы қаласы және Алматы облысы мысалдарында)» еңбегі атты философия докторы (Ph.D) дәрежесін алу үшін дайындаған диссертациясына шетелдік ғылыми кеңесшінің

ПІКІРІ

Жаксыбаева Анар Қанатқызының «Қазақстандағы исламға конверсиялану үдерісіне дінтанулық талдау (Алматы қаласы және Алматы облысы мысалдарында)» атты диссертациялық жұмысында діни конверсия үдерісі жан-жақты зерттеледі. Қазіргі әлеуметтік-гуманитарлық ғылымда қалыптасқан діни конверсияның концептуальдық негіздері мен тұжырымдамалары пайымдалып, тарихи-мәдени және әлеуметтік аспектілері мен контекстері айқындалады, діни конверсияны зерттеген шетелдік және отандық ғалымдардың тұжырымдары мен көзқарастарына, методологиялық ұстанымдарына терең сындарлы талдау жасалған. Жаксыбаева Анар Қанатқызы исламдағы конверсия үдерісін талдауда ислам аясында қалыптасқан категорияларды ұтымды қолдана отырып, діни конверсия құбылысын түсіну мен талдаудың ауқымын кеңейтеді.

Ізденуші Қазақстандағы діни конверсия үдерістерінің тарихи-әлеуметтік кезеңдеріне тоқтала отырып, осы кезеңдерге тән ерекшеліктерді, өзіндік сипаттарды ашады.

Диссертациялық зерттеудің квинтэссенциясын құрайтын үшінші тарауы – терең әрі ауқымды эмпирикалық деректерге сүйене отырып, елімізде ислам дінін қабылдаған тұлғалардың діни дүниетанымы мен құндылықты-әлеуметтік ұстанымында, жаңа әлеуметтік ортаға бейімделуі мен бірегейліктерінде орын алған өзгерістерді зерттеуге арналады. Бұл тарауда ізденуші діни конверсияның теориялық және практикалық аспектілерін сабақтастырады. Далалық зерттеуге негізделген антропологиялық және әлеуметтік бақылау, сұқбаттасу, сауалнама жүргізу тәсілдері, мұрағат құжаттары мен статистикалық мәліметтерді кеңінен қолдану зерттеудің эмпирикалық және теориялық маңыздылығын арттырады.

Қазақстан Республикасында орыс және кәріс ұлттарының ислам дінін қабылдауына әсер еткен негізгі бірнеше факторларды жазған. Солардың бірі – азаматтардың діни-рухани ізденісі. Респонденттердің 69,23% ұзақ діни немесе рухани ізденістен кейін исламға конверсияланғандарын айтады. «Исламды қабылдауына нақты не әсер етті?» деген сұраққа респонденттердің 46,15% «Құдайды тану және қасиетті Құран мен хадистерді оқығаннан кейін шешім қабылдадым» деген жауаптарды берген. Конвертиттердің исламды қабылдауларына әсер еткен тағы бір фактор –

некелесу. Респонденттердің 42,31% ислам дінін қабылдаудағы негізгі себептердің бірі – «үйлену және достарымның әсері» деп жауап берген.

Зерттеу жұмысының нәтижелері Қазақстандағы диаспора өкілдерінің исламға конверсиялану үдерістерінің баяу қарқынмен болсада орын алып отырғанын айғақтайды. Бұл бір жағынан, Қазақстан азаматтарының діни наным-сенім бостандығын қамтамасыз ететін құқықтық нормалардың нақты әрекет етуімен және діни таңдауына ешкімнің қысым көрсетпеуіне жол бермейтінімен байланысты болса, екінші жағынан халықтың діни құндылықтарға бет бұруымен байланысты. Дін ауыстырғаннан кейін азаматтарымыз күнделікті тұрмысында ешқандай қиындықтарға ұшырамағаны зайырлы мемлекет пен плюралистік қоғамның үлкен жетістіктерінің бірі. Бұл қазақ қоғамы үшін маңызды, себебі халқының 70% астамы өздерін ислам дінінің өкілі деп санайтын мемлекетте әртүрлі ұлттар мен конфессия өкілдерінің бейбіт қатар өмір сүруі Қазақстан елінің тұрақтылығының кепілі. Бұл Қазақстан мемлекетінің дін саласындағы саясатының өте құнды жетістігі деп айтуымызға болады.

Зерттеу жұмысы диссертацияларға қойылатын талаптарға сай жазылған. Диссертациялық зерттеудің тараулары мен тараушалары арасында логикалық байланыс сақталған және диссертацияның мазмұнын толық ашады, жазу стилі жатық, тілі түсінікті. Жаксыбаева Анар Қанатқызының «Қазақстандағы исламға конверсиялану үдерісіне дінтанулық талдау (Алматы қаласы және Алматы облысы мысалдарында)» тақырыбындағы зерттеу жұмысы докторлық диссертацияға қойылатын талаптарға сай, ғылыми бірізділік сақталған, толық аяқталған жұмыс деп санаймын.

Жоғарыда айтылған ой-пікірімді және келтірілген мәліметтерді қорытындылай келе, жұмыстың авторы Анар Жаксыбаеваның «8D02202-Дінтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (Ph.D) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Шетелдік ғылыми кеңесші:

Сайфеттин Ершахин

PhD, профессор

(Анкара университеті, Анкара қ., Түркия)

Перевод текста с турецкого языка на русский язык
выполнен переводчиком ИП «Интерсервис» ИИН 710522400092
Джапаровой Динар Дуанбаевной.
Двадцать второго апреля две тысячи двадцать пятого года.
город Алматы, Республика Казахстан.

Подпись: Джапарова Динар Дуанбаевна
Ф.И.О. подпись

Я, Котов Дмитрий Анатольевич, частный нотариус города Алматы, Республики Казахстан, действующий на основании лицензии № 13003269 от 05.03.2013 года, выданной Комитетом регистрационной службы и оказания правовой помощи Министерства Юстиции Республики Казахстан, свидетельствую подлинность подписи переводчика Джапаровой Динар Дуанбаевны. Личность переводчика установлена, дееспособность и полномочия проверены.

Зарегистрировано в реестре № 1645
Взыскано: 118 тенге

Нотариус

[Handwritten signature]

ST1003809040829883163G8150066

Нотариаттық іс-әрекеттің бірегей нөмірі / Уникальный номер нотариального действия